

ŽENSTVO NA NAŠIH VIŠJIH DRŽAVNIH ŠOLAH. DR. J. T.

Tudi pri nas se ženska bolj in bolj pripušča k raznim študijam, kar pa radi prezremo, oziraje se bolj na tuje razmere. In vendar se kaže i v Avstriji napredek, naj si bo tudi počasen! Saj se »prevratne« ideje vresničujejo v pulzirajočem življenju le počasi, počasi.

Ženskam je pri nas, kakor znano, pot direktno najbolj zabranjen v oni dve šoli, v kojih izvira širen tok našega izobraženstva, v gimnazijo, v realko; zabranjen je namreč vsak telesen dotik, odprte so le privatne študije z izpiti. Več svobode je na spodaj in zgoraj, zlasti na spodaj...

Tu se ozremo le na nekatere statistične podatke glede višjega šolstva, ki jih posnemamo po uradnih podatkih v odredbenem listu ministerstva za bogoč. in uk z dne 15. marcija t. l.

Številke, ki jih najdem v tem verodostojnem viru, so dovolj zanimive. Za svojo osebo moram izjaviti, da so me nekoliko presenetile. Jako nizke so v primeri z onimi, ki se tičejo moških, ali mislil sem, da so dejanske razmere še slabše...

Do popolne enakopravnosti še pač — naglica baje ni vedno dobra — nismo prišli. K tehniki še študentke nimajo pristopa; tudi med posetniki višje poljedelske šole ni nobenega ženskega imena.

Na vseučiliščih je študentk skupno 139, študentov pa 17131! Res, še velikanski razloček; ali kako je bilo pred nekaterimi leti? Nobene študentke ni, izjemoma Krakov, na onih univerzah, ki so kolikor toliko slovanske: v Černovicah, Lvovu in

— zlasti temu se čudimo*) — na češki univerzi v Pragi. V zelo pretežni večini obiskujejo modroslovno fakulteto: na Dunaji 57 — prav lepo število! — v Gradcu 16, v Pragi (nemška) 4, v Krakovu 34, v Inomostu 1, skupno torej 112. — Izmed drugih fakultet je le še v Gradcu 8 juristk in na Dunaju poleg 9 juristk tudi 10 medicink.

Če pogledamo na teh 112 modroslovk, 17 pravoslovk in 10 medicink, se le smemo nadejati, da postane i pri nas »študentka« socialna prikazen, na katero se ne bo dolgo zrlo kakor na abnormiteto človeške družbe...

Da je filozofk največ, se menda razlaga iz tega, ker se na dekliških srednjih šolah (licejih), po možnosti uporabljajo ženske učne moči. Uprav v našem listu se imenujejo tudi člani izpraševalne komisije za kandidatke učiteljstva na dekliških licejih; ravnatelj je dvorni svetnik dr. Jak. Schipper, njegov namestnik dvorni svetn. dr. Jul. Wiesner; vsi komisarji so seveda vseučiliščni profesorji.

Bolj obiskane so dekliške šole, ki so v zvezi z višjimi državnimi ali državno podpiranimi trgovinskimi šolami. Bilo je v lanskem letu 375 obiskovalk, 172 več kakor v prejšnjem letu. V višjih trgovinskih šolah samih pa ženstva ni.

Izmed vseh državnih zavodov, ki imajo namen, podati ženi »višjo« izobrazbo, je ženstva največ v šolah za — babice, namreč 581! Pač značilno! Uprav tu bi želeli v imenu najsvetejše strani Evinih hčera, da bi se pouk po možnosti postavil

*) Ali pa so tukaj študentke štete med »študente«? Najbrž ne!

na višje, nadrokodelsko stališče, da bi se mu tako lahko posvetile tudi zastopnice boljših slojev, ki bi potem postale pravi angjelji sveta.

PESEM. VIDA.

Ko trudna uhajam izmed zidov
v mir božji, na širno polje,
marjetice, zvončki, vijolice,
pri vas mi je stokrat bolje.

Viharji vam nosijo pravljice,
kako se živi po sveti,
in zvezde po noči vam govore,
kako se živi po sveti...

Nad vami krasote je svod razlit;
potoček iz tujih krajev
neskončnosti poje vam sveti psalm,
ko čakate novih majev...

In kakor bi bilo vam zame kaj,
pozdravljate me prijazno,
srce mi nič več zapuščeno ni,
srce mi nič več ni prazno!

KDO IN KAJ. R. V. LAČEVESKI. LJUBLJANA.

No, kdo in kaj — kaj nas to briga...
briga nas pa, kakšen da je. Iz čaše punča
se ni dvignil, in vile s težkimi konjskimi
kopiti ga tudi niso posadile na svet. —

Dovolj je, če vemo, da je naš rojak,
da ga preveva duh narodne zavesti in da
dela zgledno in uspešno za nas — za
brate svoje. —

Zgodaj je začutil v sebi moč mehke
poezije; toda njegova lirično-zveneča struna
ni zvenela v javnosti, ko je klaverno stopal
okrog bledolične gospodičine, ki je imela
ljubezen le na živo-rdečih, sočnatih ustih
in mu z ironičnim nasmehom devala le-
deno-mrzle obkladke na ranjeno srce, dasi
bolečemu srcu ugaja le udobna — tajin-
stvena gorkota. —

Ne, za take poezije se on ni navdu-
ševal. Sovražil je stare, obrabljene motive
v dolgočasnem adagio-tempu, prevlečenem
z gostim, tupatam neestetično luknjičastim
pajčolanom — neprebavljivih starikavih
fraz. —

Do skrajnosti je obsojal ono na smrtni
postelji ležečo — mehkužno muzo nesrečne
ljubezni, okrog katere se suče neskončno-
zoprna, grbasta starka — samoljubje, z
romantično dušo in s tolstim — realističnim
telesom. —

Njemu niso ugajali pesniki, iskajoči
idejale po zapuščenih, prhljavih smetiščih,
ne literati, ki rane človeštva le širijo in
mesarijo, ki brezbrizno zametujejo vsak bla-
žilni lek — vsako pomoč. —

Raz plodovito drevo njegove muze je
padalo svetlo — okusno sadje — zdravega
realizma. Le tupatam je zaradi neugodnega
vremena izza sveže-živo-zelenega listja po-
gledala domišljava in prešerna dekadenca
— pa ne v fraku.

No, kdo in kaj — kaj nas to briga...

O ŽENI IN NJENI KAVNOPRAVNOSTI.*) ABDITUS. LJUBLJANA.

O ženskem problemu Vam naj kaj
napišem? — Priznati mi morate, cenjena
gospa urednica, da je o tem predmetu zelo
težavno pisati v — Slovincih.

Kajti pri nas se je ukoreninila navada,
da se na članke o »prosti ljubezni«
odgovarja s — psovkami. — O bistvu ženskega
vprašanja — mislim — se je po priliki vže
precej pisalo. Zdi se pa, da glede tega še
dolgo ne bode vse v redu, in čestokrat je
— ne le pri nas! — slišati glasove, ki

*) V pismu, s katerim spremlja g. pisatelj svoj
članek, piše: »Morda se ne bodete z vsem strinjali ter
morda ugovarjali kaki trditvi. Zdi se mi, da bi i za
»Slovenko«
ne bilo napačno, če bi prišlo malo polemike v njo. Seveda stvarne,«
Docela naše menenje!
Ured.